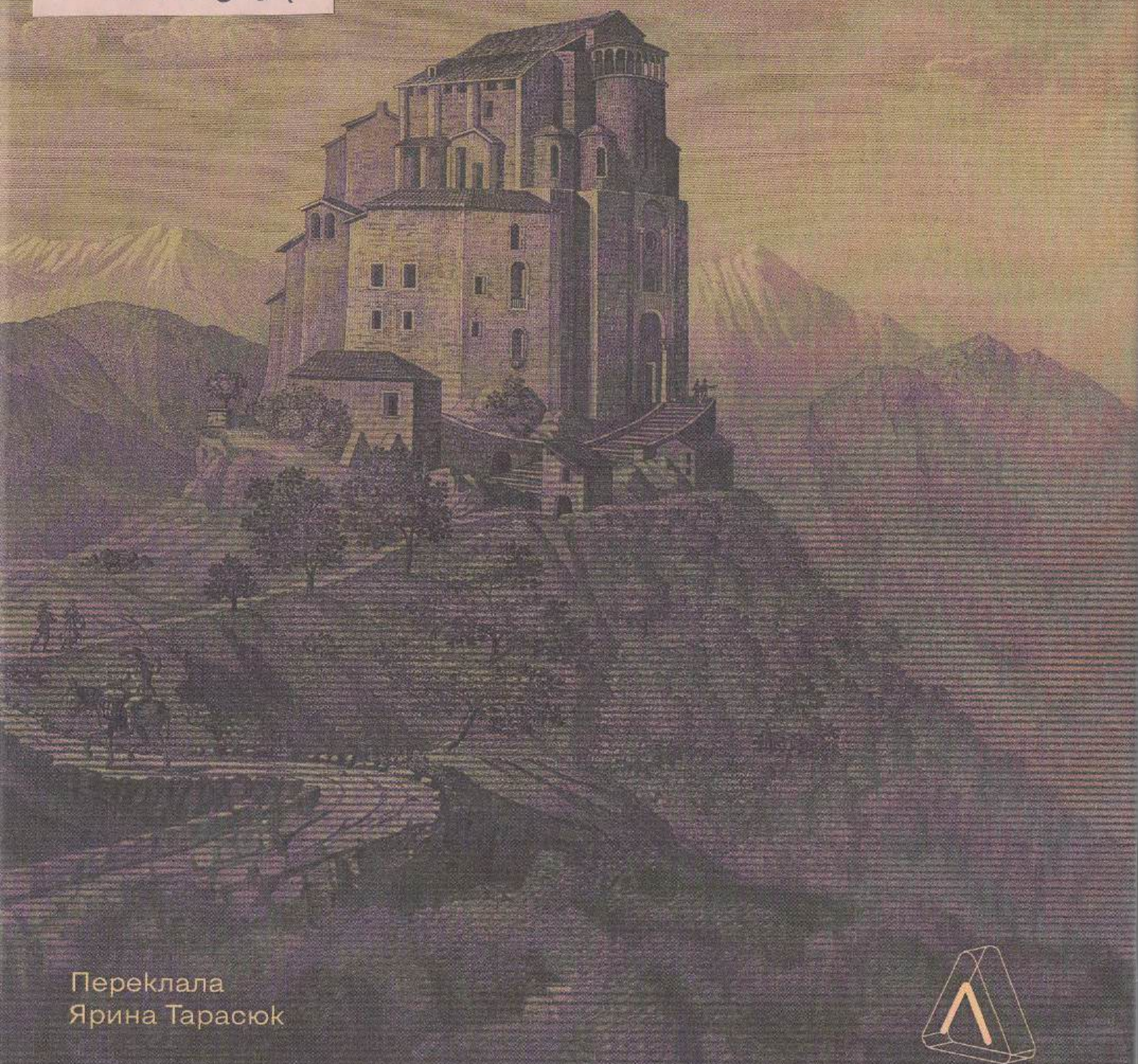

821.133.1
A65

Жан-Батіст Андреа

Пильнуй Ії

С 1215601

Переклала
Ярина Тарасюк

ВЕДМЕДИЦЯ БУЛА ВЕЛИЧЕЗНА. Величезна навіть для того, хто був вищий від мене. Стоячи на чотирьох лапах, вона була страхітлива. Вона зупинилася, побачивши мене, понюхала повітря й встала на задні лапи. Майже три метри брунатної шерсті та м'язів, на плечах розірвана під час перетворення сукня. Ми дивилися одне на одного довгі секунди, Віола не здавалася ворожою. Вона позіхнула, показавши всі свої величезні жовті зуби, й саме тоді я втратив свідомість.

Коли я отямився, Віола, у своєму звичному вигляді, схилилася наді мною.

— Я ніколи не бачила, щоб хтось втрачав свідомість так, як ти. Зрештою, я ніколи не бачила, щоб хтось втрачав свідомість до того, як зустріла тебе.

Вона допомогла мені підвестися. Я весь тремтів.

— Я не думала, що ти зайдеш так далеко, — сказала вона.

Я дивився на неї вираченими очима. Вона дала мені ляпаса.

— Агов! Ти ж не збираєшся знову відключатися? Ти хоч не думав, що я справді перетворюся на ведмедя?

Її сукня була ціла. До мене повертався здоровий глузд. Я починав розуміти природу перетворення, на відміну від решти.

— Ходи. Рухайся повільно.

Цього разу вона взяла мене за руку й потягла до лісу. Мое натреноване око розрізняло повалені кущі та зламані гілки. Земля провалилася, а потім раптово піднялася до краю печери, оточеної щільним рядом сосен. Деякі

з них впали, майже утворивши стіну з колод. У ніс вдарив сильний мускусний запах. Біля входу до печери чухалася ведмедиця у подертій сукні. Коли ми підійшли, вона знову підвелася, ставши на задні лапи. Віола відпустила руку, кинулася до неї, занурившись обличчям в її живіт. Ведмедиця підняла пащу до неба й заревла. Земля здригнулася під моїми ногами.

Вісімдесят два роки. Можна сказати, що я прожив довге життя. Повне мистецтва, столиць, музики та сліпучої краси. Ніщо не могло зрівнятися з виглядом палкої дівчинки між лапами ведмедиці. Уся Віола була в цій миті.

— Це Б'янка. Б'янко, привітайся з Мімо.

Ведмедиця знову впала на лапи. Поплескавши її рукою по крупу, Віола підштовхнула її до мене, потім обійшла, щоб стати поруч зі мною. Ведмедиця наблизилася до мого обличчя, понюхала й лизнула в щоку. Потім вона повернулася до входу в печеру, де, перевернувшись на спину, підставила живіт під сонячне проміння.

— Сядь, ти зовсім блідий.

Нарешті Віола мені розповіла. Коли їй було вісім років, вона гуляла в лісі й почула розпачливі крики. У цій печері вона знайшла самотнє дитинча. Тиждень тому мисливець убив ведмедицю, ймовірно, його матір. Поруч з Б'янкою лежав її брат-близнюк, який помер від голоду.

— У ведмедів часто бувають двійні, — пояснила Віола. — Можливо, це розвеселило б Емануеле та Вітторію, якби ми їм сказали. Але ми їм не казатимемо. Ніхто ніколи не повинен знати.

Віола прочитала все, що змогла знайти про плантиградів у батьковій бібліотеці. Вона виховувала Б'янку, двічі на ніч вислизаючи з дому, щоб переконатися, що з ведмежам усе гаразд. Вона плакала разом з нею, сміялася з її незграбності, перемагала якусь дивну лихоманку, даючи їй поцуплені в матері пігулки, не знаючи навіть їхнього призначення. Б'янка дивом вижила.

— Коли вона була ведмежам, я розважалася, одягаючи її у свої старі сукні. Вона була моєю єдиною приятелькою.

Впродовж багатьох років Віола намагалася тримати дистанцію. Проводячи багато часу з Б'янкою, вона наражала тварину на небезпеку. Ведмедиця не навчилася б не довіряти людям. Вона не навчилася б полювати. Б'янці було вже вісім років, і Віола намагалася навідуватися до неї не частіше, ніж два чи три рази на рік. Саме під час одного з таких візитів, три зими тому, народилася легенда. Віола пообіди бавилася з Б'янкою. Вона знайшла одну зі своїх старих подертих суконь у глибині лігва й дала їй, щоб подивитися, наскільки та виросла. Видовище її насмішило, Віола пішла шукати круглі камінці, щоб зробити їй намисто. Вона зустріла мисливців, один з яких спробував її зловити. Вона побігла, не роздумуючи, аж до Б'янки.

— То твоя ведмедиця його вб... вб...

— Вона не моя ведмедиця. І так, Б'янка його вбила. І знаєш що? Я не шкодую. Це закон природи. Хижак зайшов на її територію. Він не повинен був це робити.

На ведмедиці була навіть інша сукня, але мисливці нічого не помітили. Я був жертвою тієї ж ілюзії. Як це буває із будь-яким чудовим фокусом — ми дивилися не туди.

Тоді Віола приклала палець до губ, і ми мовчки дивилися на ведмедицю. Б'янка лежала з напівзаплющеними очима й хропіла. Коли обрій зачервонівся, вона потягнулася, підставила свою чорну морду вітрові. Віола приєдналася до неї, обняла її за шию руками — ведмедиця не змогла обійняти її навзаєм — і щось прошепотіла їй на вухо. Б'янка буркнула й пішла геть поміж деревами, погойдуючись.

— Мабуть, у неї є залицьник, — зітхнула Віола. — Вона все менше прислухається до моїх порад. Але, мабуть, це означає, що я була доброю матір'ю.

— Віоло...

— Так.

— Я ніколи не зустрічав такої, як ти.

— Дякую, Мімо. Я теж не зустрічала такого, як ти.

Я прочистив горло.

— Я тебе дуже люблю.

— Я теж тебе дуже люблю.

— Ні, я пробую тобі сказати...

— Я знаю, що ти пробуєш мені сказати.

Вона взяла мою руку й поклала собі на серце. Як завжди вільне, як завжди зворушливе, мов тосканські пагорби.

— Ми космічні близнюки. Те, що є між нами, — унікальне, нащо все ускладнювати? Я не маю ані найменшого зацікавлення в тому, до чого зазвичай ведуть подібні розмови. Ти бачив який тупий вираз обличчя мав Вітторіо, коли Анна увійшла до кімнати? Ти бачив, як він витріщав очі, коли вона потягнула шнурівки на декольте? Ці речі, звісно, мають бути дуже приємними, щоб настільки відбирати розум. Але я, власне, не хочу ставати тупою. У мене є справи. І в тебе теж. Нас чекає велика доля. Знаєш, чому я познайомила тебе з Б'янкою?

— Бо сьогодні мої уродини.

Вона засміялася своєю унікальною й рідкісною манерою, відкинувши голову назад, ледь відставивши руки від тіла, наче збиралась заспівати дуже високу ноту.

— Ні, Мімо. Я хотіла тобі показати, що немає меж. Немає ні високого, ні низького. Ні великого, ні малого. Усяка межа — вигадка. Той, хто це розуміє, неодмінно заважає тим, хто їх вигадує, ці межі, а ще більше тим, хто в них вірить, тобто майже увесь світ. Я знаю, що про мене кажуть у селі. Я знаю, що моя власна сім'я вважає мене дивною. Мені байдуже. Ти знатимеш, що ти на правильному шляху, коли всі казатимуть тобі протилежне.

— Я хотів би подобатися усім.

— Звісно. Ось чому сьогодні ти ніщо. З днем народження.

Параграф застав мене цього вечора в майстерні, коли я з блискучими очима стояв перед дорогоцінною брилою Зіо.

— Ти чого так дивишся?

— Подарунок Віоли на день народження.

Він насупив брови. Його погляд переходив з мармуру на мене, з мене на мрамур, а потім він виричав очі.

— О, ні, ні, ні, Мімо. Зіо тебе вб'є. У цій брилі є шедевр.

— Знаю. Я його бачу.

Мої слова, мабуть, налякали Параграфа, бо він витріщався на мене з роззявленим ротом. Потім знизав плечима й позадкував, не відриваючи погляду від брили. Шматок мармуру мав вигляд паралелепіпеда, який мав метр в основі й два метри по висоті. Бездоганий для того, що було в мене в голові. Але в мене було лише десять днів до 22 листопада, дня народження Віоли. Я взяв інструменти Зіо, найкращі, ті, які він ніколи не дозволяв мені брати, даючи мені лише зношені леза з розщепленими ручками, які залишали на руці скалки. Тоді я без вагань завдав першого удару саме туди, де він був потрібен. Параграф глибоко зітхнув.

Наступні десять днів я майже не спав, лише дві-три години вночі. Я передав Віолі, що погано почуваюся, тому міг пропускати зібрання в клуні, де спорудження нового крила добігало до кінця. Щоб не викликати підозр, я все-таки погодився зустрітися з нею одного вечора на цвинтарі й одразу ж заснув на могилі Томазо Бальді, маленького флейтиста. Моя подруга розбудила мене, сміючись, — я хропів так, що міг розбудити мертвих. Повернувшись до майстерні, посеред ночі, я знову взявся різьбити.

Напередодні уродин Віоли, рано-вранці, Емануеле увійшов до майстерні з листом у руці, вбраний у свою улюблену гусарську куртку. Він простягнув листа Параграфові й підійшов до скульптури, на яку я накидався зі шматком пемзи. Вже два дні я її полірував. Мармур був вкритий

кров'ю, що текла з пухирів, і потом, що стікав з чола. Емануеле схопив мене за зап'ястя і пробурмотів щось, дивлячись мені просто у вічі. Це було найкоротше речення, яке він будь-коли вимовляв.

— Він сказав, що ти завершив, — пояснив Параграф.

Я зробив крок назад, перечепився через дерев'яний брусок і розтягнувся на увесь зріст. Я підвівся не одразу, милуючись ведмедем, що здіймався наді мною. Він виходив з мармурової брили на половину своєї висоти, лапою спираючись на камінь, наче намагаючись вирватися з нього, а іншу простягав до неба. Його паща теж стирчала, роззявлена в гарчанні, й тільки ледь схилена голова надавала їй менш загрозливого вигляду. Я вирізьбив лише верхню частину брили, від пояса різьба ставала все детальнішою. Таким чином око глядача, рухаючись від низу основи до верху морди здійснювало подорож від грубості до делікатності, від нерухомості до руху. Про мою роботу могли казати, що завгодно, але я вважав, що в ній вже було щось божественне, в цій еволюції мармуру, який спочатку був нічим, нагромадженням кутів і небуття, а потім розколювався і виплеском білизни давав життя гвалтовному, ніжному, збентеженому світу, покинутій ведмедичці, яка вітає іншу ведмедичку, Б'янци, яка ласкавим гарчанням кличе Віолу. І, розглядаючи вирізьблену частину, здавалося, можна було вгадати, що криється у бездонній глибині необробленої частини.

Зіо мав рацію, мармур був надзвичайний. Дядько вбив би мене, коли б дізнався, що я зробив. І то було б щастя, бо я хотів спати, спати й більше не прокидатися.

Відро холодної води в обличчя й пара ляпасів поклали край моему проєкту. Параграф та Емануеле затягли мене до корита з водою.

— Ти гадаєш, що це відповідний момент для сну? Він приїжджає!

Вона простягла мені руку, я взяв її. Ось так, одним кроком долаючи бездонну прірву умовностей і класових перешкод. Віола простягла мені руку, я взяв її, то був подвиг, про який ніхто ніколи не говорив, тиха революція. Віола простягла мені руку, я взяв її, і саме в цю мить я став скульптором. Я, звичайно, не усвідомив зміни. Але цієї миті, коли наші долоні з'єдналися, мене осінило, що є ще що різьбити.

Ці двоє не повинні були зустрітися. Мімо – бідний скульптор з геніальним талантом, покинутий матір'ю. Віола Орсіні – донька багатих аристократів, яка мріє стати льотчицею, відмовляється миритися з відведеною їй роллю і бореться за права жінок. Але вони впізнають одне одного з першого погляду і, пов'язані невидимими узами, присягаються ніколи не розлучатися. І навіть попри люті роки диктатури, коли Мімо стає великим скульптором і співпрацює з фашистами та Ватиканом, їхня любов, дружба і потяг не згасають. Адже який сенс у славі, якщо їм доведеться втратити одне одного?

Жан-Батіст Андреа – французький письменник, сценарист і кінорежисер, автор чотирьох романів, лауреат численних нагород і найпрестижніших літературних премій.

Роман «Пильнуй її», опублікований у 2023 році, розійшовся у Франції накладом у 600 тисяч примірників, був перекладений понад 20 мовами й удостоєний Гонкурівської премії, Prix du roman Fnac і Grand prix des lectrices de Elle.

Електронна
книжка
у Librarius

лабораторія

синтезуємо ідеї

9 786178 401429

laboratory.ua